

(א) [תוספת' פ"ב ה'ד', (ב) [נע"י בריית' ח"א מ"ב ח"א ה"א כ"ה לרשון על רש"י, (ג) [מדות פ"ב מ"ג, (ד) [סס, (ה) שקלים פ"ה ה"א [תוספת' פ"ב ה"ו], (ו) [נפ"א: יחזון], (ז) [ניין הגדה זו נע"י ותמלא שם כמה שטיים, (ח) [תוספתא פ"ב ה"ו], (ט) [פ"י פעל ה' ונתן חכמה לזה יותר מה למענהו כדי שלא תהא המלכה ח"א נמי שהא חזן ערך בשם ר"ח בערך פעל, (י) [נע"י למה], (כ) [ז"ל שכה ושחק וכ"ב נע"י],

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל מה שברא הקב"ה לכבודו נבראו שנאמר כל פעל ה' למענו ר"צ וקשה למה להט' מעט זה מ"ל משום מעלה עשן דהוא ליה ביה רקיעת וחס חוקר אהת מכל סממני חייב כדאיתא פ' ה' דף י"ג: (ב) רש"י ד"ה פקב בשר הכרעת קול: (ג) ד"ה שהללו כו' כמין מינה פירוש או כמין ספינה: רוקדת היו יראים לדבוק: (ד) ד"ה שמך יקראוך כלומר לא ילאג וכו' על כרחם בשמך יקראוך לצוא ולישב במקומך:

תום ישנים

עמד נחשול בור', לא מפני עשה עברה כשהן למצרים כדלמיטק בספרי לגור שם אי אהה חור אצל אהה חור לסמורה ולביטס הארץ, והצ"ו פתן מתעפשה, ואע"פ שהיה חס חס ביום הלילה, מ"מ מה שאפשר צדי אדם לא היה הקב"ה רוצה לתקן, שנאמר כל פעל ה' צמננהו. הכא לא מיימי קרא דלכבודי בראתי שאין כל כך גנאי אם היה מפלע ואין זה חלל [תמכה] תרה דנעיק, משום דכתיב כל פעל וגו'. ה"ג בספרים זקנים ובכמה ספרים ומה ראית [ו]הזכרת מעלה [צער] [המבור] כנגדו. פי' אותו עשן שמעלה עשן כנגדו ואינו מפלע לכהן ולכהן חלל מתמר ועולה כמקל ראימי שלא היה שום אדם מימי חלל הם, אבל עשן אחר ששמו מעלה עשן היו מכיין אשוי אלכסנדריא שחם חוקר בקטרת חיב מיתה, ולספרים שמונה חס מעלה עשן כנגדי אין הלשון [מחוק] [המבור] לזה לומר ראימי או מעלה עשן

אמר להם הממונה פרק שלישי יומא

בסירוגין. אם לא שכז אחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא ואת כי טיט ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא יתן ה' אותך ואחריו ראשי תיבות עד סוף המקרא וצאו המים ואחריו ראשי תיבות א[(אם שכז ואת כי טיט): **להציל דלות**. לשער המזרח של העזרה ושל נחשת היו: **נחשול**. סערה: **והטילו לים**. להקל לספינה: **וכרכה**. חזקה: **לנמלה**. פורט"ו מקום שהספינות נמשכות שם **ליבשה**: **היטענו**. לשון דלת שהוא כן ונופל כן ופומח: **אלה צריים ים**. כאלו כרתו צריית זו עם זו ויש אומרים בריית ים: **נשטנו**. כשהעשירו: **קניטא**. מוזקקת וכן שם מין נחשת והוא נחשת קלל: **מתני' בן לוי**. כלומר מן הלויים: (ב) **פרק**. הכרעת קול נעימה: **על מעשה הכהן**. קושר ד' קולמוסין ד' אלכעומיו וכומז שם בן ארבע אותיות **כאחד: גמ'** **לרדוס**. מן התנור: **שהללו**. שזאו

בסירוגין: ניקנור נעשו נסים לדלתותיו: **ת"ר** (ב) מה נסים נעשו לדלתותיו אמרו כשהלך ניקנור להביא דלתות מאלכסנדריא של מצרים בחזירתו עמד עליו נחשול שבים לטבעו נמלו אחת מהן והטילו לים ועדיין לא נח הים מועפו בקשו להטיל את חברתה עמד הוא וכרכה אמר להם הטילונו עמה מיד נח הים מועפו והיה מצטער על חברתה כיון שהגיע לנמלה של עכו היתה מכבצצת ויוצאה מתחת דופני הספינה ויש אומרים בריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה ועליה אמר שלמה **קורות בתינו ארוים רהיטנו ברותים אל תיקרי ברותים אלא ברות ים**

לח

מן אלכסנדריא לפי שלא היו יודעים לרדות מן התנור שלא היא נשבר לפי שהוא עשוי כמין תיבה (א) פרוצה כמין ספינה היו יראים לדבוק מצפנים לתנור ואופין אותן מצחוץ: **כפלו להם שרס**. מתרומת הלשכה: **ועל דבר זה מוכינים אוסס לשנה שמעונס כו': לפטס**. לכתוש הסמנין ולערבם יפה כמו שנאמר (שמות ז) ממולח: **לפעלוס**. עשן. שלא היו מכיין צעשז שהוא מעלה את העשן וזקף ומתמר כמקל: **מעט כנודס**. צחורבן צימו: **מעלה עשן**. עשז שהוא מעלה עשן ראיתי כנגדי: **מגילס סמנין**. סמנוין זה שמות סמני הקטורת: **מלאן אמר בן עזאי**. ממעשה ציט גרמו וצית אצטניס שזקשו חכמים להחוסס ממקומס ולא יכלו: (י) **כשמך יקראוך**. לא ילאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי כי על כרחן צסס יקראוך לצא ולשזו צמקומך: **ומשלך**

לפיכך כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב חוץ משערי ניקנור מפני שנעשו בו נסים ויש אומרים (ג) מפני שנחשתן מוצהבת היתה ר' אליעזר בן יעקב אומר צנחשת קלוניתא היתה והיתה מאירה כשל זהב: **מתני' ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת הוגרם בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד על מעשה הכתב על הראשונים נאמר **זכר צדיק לברכה ועל אלו נאמר וישם רשעים ירכב: גמ'** ת"ר א בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לאפות כמותן ולא היו יודעין לרדות כמותן שהללו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים הללו פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת כששמעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר **כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי** וחזרו בית גרמו למקומן שלחו להם חכמים ולא באו כפלו להם שכרן ובאו בכל יום היו נוטלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו להם יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מזכירין אותן לשבח מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה נזווגין לקיים מה שנאמר **והייתם נקיים מה' ומישראל**: של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת: **ת"ר** (ב) בית אבטינס היו בקיאין במעשה הקטורת ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לפטם כמותם ולא היו יודעין להעלות עשן כמותן של הללו מתמר ועולה כמקל של הללו מפציע לכאן ולכאן וכששמעו חכמים בדבר אמרו (ג) **כל מה שברא הקב"ה לכבודו בראו שנאמר** (ד) כל פעל ה' למענהו **והזכרו בית אבטינס** אמרו (ה) **כל מה שברא הקב"ה לכבודו ובאו בכל יום היו נוטלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה ר' יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב אמרו שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה מזכירין אותן לשבח מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן וכשנשואין אישה ממקום אחר מתנין עמה שלא תתבסם שלא יאמרו ממעשה הקטורת מתבסמין לקיים מה שנא' והייתם נקיים מה' ומישראל תניא אמר ר' ישמעאל פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אחד מבני בניהם אמרתי לו אבותיך בקשו להרבות כבודן ורצו למעט כבוד המקום עכשיו כבוד מקום במקומו ומיעט כבודם אמר ר' עקיבא (פעם אחת) סח לי ר' ישמעאל בן לוגא פעם אחת **יצאתי אני ואחד מבני בניהם לשדה ללקט עשבים וראיתי** (ששחק ובכה) אמרתי לו מפני מה בכית אמר לי כבוד אבותי נזכרתי ומפני מה שחקת אמר לי שעתידי הקב"ה להחזירה לנו ומפני מה נזכרת אמר לי מעלה עשן כנגדי הראהו לי אמר לי שבועה היא בידינו שאין מראין אותה לכל אדם אמר ר' יוחנן בן גורי פעם אחת מצאתי זקן א' ומגילת סממנין בידו אמרתי לו מאין אתה אמר לי מבית אבטינס אני ומה בידך אמר לי מגילת סממנין הראהו לי אמר לי כל זמן שבית אבא היו קיימין לא היו מוסרין אותו לכל אדם ועכשיו הרי הוא לך והזהר בה וכשבאתי וסחתי דברי לפני ר"ע אמר לי מעתה אסור לספר בגנותן של אלו מכאן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך****

עין משפט נר מצוה

נו א מיי" פ"ו מהלכות ס"ט ה"י יד טו"ע י"ד ס"י רפ" ע"ף ג: נו ב מיי" פ"ה מהל' בת הכמיה ה"י ה:

תורה אור השלם

1. קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים:
2. זכר צדיק לברכה וישם רשעים ירכב:
3. כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי וצאתי אף עשיתי:
4. ונכבשה הארץ לפני וזאת קשבו הייתם יקיים מיי ומישראל ויהיה הארץ הזאת לכם לארשה לפני ו:
5. כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה בסירוגין וכו' (אם שכז ואת כי טיט) ר"צ השם לתק עשה ממנו דבור צפ"ע וקאי אלפעל כסוף העמוד דלמר הש"ס אם שכז ומפרש רש"י דהיינו מה דכתיב ואת כי טיט דלס שכז לא כתיב תקרא. יעושה כי האמת שח:

לעוי רש"י

פורט"ו [פורט"ו]. גמל.

מוסף רש"י

לכבודו. לנשמו (אבות פ"ד ה"ד).

רבינו חננאל

ואלו לגנאי בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים, ולא היו יודעים לרדות, פי' כנון דין בשולל המחמה [ממיר פ"ו], וכמו שאומרים יצא רדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה [שבת ק"ן]. וכן בית אבטינס דברים פשוטין הן. בר קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב. מאי מעשה הכתב (כן) שהיה נוטל ה' קולמוסין בה' אצבעותיו ואם היתה תיבה של ה' אותיות כותבה בבת אחת. כל פעל ה' למענהו. פי' פעל ה' ונתן חכמה לזה יתר מזה, למענהו, כמקל שאינו מפצעת לכאן ולכאן. ובין שהגיד ר' יוחנן בן גורי מה שא"ל אותו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן, וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

כדי שלא יהיה המלאכה אלא במי שחפץ. מעלה עשן. חסם שנותן בקטורת ומעלה עשנה כמקל שאינו מפצעת לכאן ולכאן. ובין שהגיד ר' יוחנן בן גורי מה שא"ל אותו זקן שהיה מבית אבטינס, א"ר עקיבא כיון שכונתם לשם שמים היתה אסורה לספר בגנותן, וכן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך

